

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za druge države stane 5-60 K. Posamezna številka po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je na pristavi gosp. K. Floriana v «Zvezdi».

Izhaja vsako soboto

zvečer

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrto strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za peti vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravištvu naj se blagovoljivo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Velika noč.

Kdo on je, ki vstaja čez veke na dan?
Kdo ta je junak velikanski?
Poglejte v obraz mu, obraz vam je znan:
To narod je, — narod slovanski!

S proroškim duhom je naš goriški slavček, prerano umrl Gregorčič, zapel že pred desetletji svojo veličastno himno na slovansko bodočnost, na bodočnost onega naroda, ki je kot veliki trpin trpel stoletja, katerega je stoletja žulil težki jarem. Pač je zaslužil ta narod boljšo usodo, saj je bil on tisti zid, ki je odbijal naval barbarov od vzhoda in juga, da bi ohranil evropskim narodom omiko in svobodo. Toda za te dobrote so ga drugi narodi le sovražili, zakleli so se, da ga zatro in si razdele medse njegovo bogastvo, kakor so si rimski vojaki razdelili med seboj Kristusovo obleko. Že so mislili, da se je zaprla gomila za njim, že so začeli žrebat za njegovo zemljo, toda

— čuj, silen potres!
Opirajo davni se grobi, —
razdri velikani naš mrtvaško je vez
in dviga se v jasni svetlobi.

Slovanstvo vstaja, z elementarno silo trga stare verige, v katere je bilo vklejneno dosedaj. Tega dejstva ne more utajiti nobena moč več na svetu. To dejstvo so spoznali tudi naši najzakleteji sovražniki, Nemci, zato so se s podvojeno močjo navalili na nas. Toda okrepli smo se, stoletja boja in trpljenja so nas ojačila toliko, da se nam ni več bati tega sovraga, Nemškemu in laškemu navalu najbolj izpostavljeni mali slovenski narod se čudovito hitro razvija kljub temu, da mu stavijo rimski avgurji še vedno mrehe pred oči, da bi ne mogel razločno gledati solnčne svetlobe. Narodna samozavest raste in čeprav nam tvoja gospodarska premoč in nenaklonjenost naših pruskega duha prešinjnih vlad, stavi vedno polena pod noge, napreduje naš narod

očitno duševno in gospodarsko. Gotovo ni daleč dan, ko bo smel ponovno reči, da je na zemlji svoji svoj gospod. Zato pa posebno z veseljem pozdravljamo enoten nastop slovanskih narodov v avstrijski zbornici. Nemci uvidevajo, da se bliža konec njihovem nameravanemu gospodarstvu nad slovanskimi narodi, kateri štejejo skoro še enkrat toliko duš kakor oni sami, zato to napenjanje vseh sil. Toda kolo časa se ne da ustaviti, kakor se tok reke more preprečiti le za nekaj časa, da potem s tem večjo silo udere čez bregove in preplavi ravan... Avstrijski Slovan gre na dan, in narodna avtonomija je samo še vprašanje bližnje dobe.

Na noge stopa tudi Slovan, ki ječi pod ogrsko krono. Žalibog visoki dunajski krogi niso uvideli in še sedaj ne morejo popolnoma uvideti, da so jim Slovani, bivajoči na Ogrskem in Hrvaškem, največja opora, na katero se morejo naslanjati v vedno hujšem boju proti nenasitnemu Madžaru, ki z brabijalno silo nastopa proti vladarjevim odposlancem. Dunajski krogi so si naročili veleizdajniški proces v Zagrebu, da bi mogli zatreti zvesti slovanski rod. Toda zlobna spletkarja se je ponesrečila, in krepkemu narodu na Hrvaškem in v Herceg-Bosni se vendar odpira boljša bodočnost, ker „uničil naklepe je črne“.

In oni velikani na vzhodu, kateremu je Japonec prizadjal toliko ran, kateremu so domače vojske skoro razjedle osrčje, se razvija nepričakovano hitro. Revolucionarni elementi nimajo več prave zaslombe v narodu, ker jim je ustava vzela glavno orožje iz rok, tisto ortodoksno slovanstvo, ki je videlo bodočnost slovanstva le v ruskem pravoslavju in absolutizmu, se umika modernemu načelu, da so vsi narodi enakovredni, da je protinavarno, zatirati manjše narode.

In slovanske države na jugu se vedno bolj oklepajo druga druge, sorodnost mišljenja nare-

kuje pogodba in slovanska vzajemnost ni več prazen fantom. Slovanski rod vstaja...

— vstaja, resnično, mogočen častit,
uničil naklepe je črne;
grozi naj, hrumi naj sovražnik srdit,
Slovan se mu v grob več ne vrne!

Gorenjska za časa dr. Franceta Prešerna in dr. Ljudevita Gaja.

(Po predavanju dr. Franceta Ilešiča v Narodni čitalnici v Kranju dne 4. marca 1910.)

Prijazne ravnine in nebotični gorski velikani z dalekosežnim razgledom, to je znak našega gorenjskega sveta. To je tudi znak našega ljudstva. Večina jih hodi po ravnini, priklenjeni so na svojo grudo, zasope se sami vase; le malo pa se jih povzpne višje, le malo jih pogleda preko mej domačega sveta in si pridobi širše obzorje. Ta kontrast opazamo tudi pri Francetu Prešernu in Ljudevitu Gaju. Prešeren je Slovenec, poglobil se je sam vase in iz globine svoje duševnosti zajel globoke, nesmrtnne pesmi, pa jih podaril svojemu rodu. Ljudevit Gaj je Slovan, je Ilir; pogled mu spe iz domače zemlje preko granic do sosedov, do sinov ene matere; ustvariti hoče skupino, zediniti Hrvate, Slovence, Srbe in Bulgare; skupina naj bi pisala in govorila en jezik. Delovanje teh mož spada v dobo od 1830. do 1848. leta. Ta doba se imenuje ilirska doba. Ogledati si jo hočemo natančneje.

Kateri znameniti možje so živeli in delovali v tem času na Gorenjskem!

V Kranju je dekanoval Dagarin, mož, ki je na smrtni postelji tolažil pesnika Prešerna in mu bil v mladih letih tudi učitelj. Za kapelana je imel Dagarin Kajetana Huberja, ki se je poizkušal

PODLISTEK.

Velikonočna misel.

Po cerkvah se aleluja glasi
in Kristu slava prepeva;
„Pozdravljen človeštva rešitelj ti,“
od kraja do kraja odmeva.

V obličje pljuval rojak ti je tvoj,
obraz tvoj odrešenikov;
trpel, Nazarenc, za narod si svoj,
umrl zanj smrt mučenikov.

Pokazal človeštvu najboljšo pot,
najblažji ti človek na sveti,
da ljubiti mora čez vse se svoj rod,
za rod svoj živeti, trpeti.

Naslednik na zemlji, Krist mučenik,
slovenski se mašnik če zvati,
a da bi položil se na žrtvenik,
o tem pa noče nič znati.

Pač svetnega mamona si je nabral
med reveži in bogatini,
a niti tega ne bo žrtvoval
v prospeli in časti domovini.

Tutti-frutti.

Velika noč, to se pravi dan, ki je po izreku starega pisatelja „tako vzvišen nad drugimi dnevi, kakor solnce nad zvezdami“. Toda čas hiti in tudi s človeštvom ni vse tako, kakor je bilo nekdanj. Res, da povzdiguje tudi še sedaj misel na vzvišen pomen tega dneva človeško srce, ali nekaj drugega je, kar umira — in to je dogma. Ni treba, da bi bil človek slab kristjan, da to z nekakim zadoščanjem opazuje. Ako človek resno premišljuje, pride kar nehote do spoznanja, da ni dogma, pač pa etična vrednost religije odločilna in dragocena. Če se tudi v naših časih hlastenja in hitrosti ob vrteči se tkalnici časa tke mnogo večkrat „plašč hudiča“ nego „obleka božja“; če hodijo tudi po deželi farizeji, colnarji in samogoltni, ki pod krinko vseobčih interes tem lažje zasledujejo svoje — veje vendar v sedanjosti mnogo bolj kakor v prejšnjih časih altruistična misel, ki ublažuje temeljni nauk samoljubja po edino zdravi zapovedi: „Ljubi bližnjega kakor samega sebe“. Kdor živi po tem nauku in kdor čuti v sebi moč, izpolnjevati to zapoved, ta je kristjan in naj misli o cerkvi potem že kakor hoče. Isti bo tudi razumel pravo etično jedro nauka vzvišenega Nazarenca in docela se bo strinjal z mnogotisočim klicem, ki done na Veliko noč po svetu: „Kristus je vstal“. Naj zato pro-

slavi ta praznik vsak po svoje. Vprašanja vesti in srca so stvari posameznika. Naj sluša v cerkvi nauke evangelija ali naj poleti ven v vzbujajočo se naravo — glavna stvar je, da dovoli tudi veselosti poleg svečanosti mal prostorček. Kadar veje skozi vso stvarstvo vzdih po blesku in izveličanju, če popoka vsako uro milione cvetličnih grobov in kadar se veselo vzdiguje vse, kar se sveti in smeji, kar zvoni in poje v vzduhu zemlje, takrat ni čas se ukvarjati z malenkostmi in tugo. Takrat naj bi se bilo veselo z veselimi, trčni naj se na zdravje vigredi, na zdravje naše matere zemlje in na večno mladost, da postane ta dan tudi v posvetnem smislu oni, ki je „tako vzvišen nad drugimi dnevi, kakor solnce nad zvezdami“.

Pa so res veseli ti velikonočni prazniki! In ne samo prazniki, tudi vekiki teden je bil semtertja bogat na veselih dogodkih. Evo Vam enega: Pride bogaboječa starejša meščanska gospa, ki čuti potrebo, po naukih stare vere opraviti svojo velikonočno izpoved, v nako župno cerkev in izbere si spovednico za vero vnetega kaplana Z. Pohlevno poklekne in, utopljen v iskreno molitev za odpustanje grehov, čaka potrpežljivo, da očisti kristjanska duša na drugi strani pege svoje vesti. Res, linica se tostran odpre. Prešinjena svetosti kraja, na katerem se nahaja, in pričakujoča podelitve božje milosti, zadoni ji na uho: „Gospa,

tudi v pesmicah ter nam med drugim zapel priljubljeno narodno popevko:

Otok bleški,
krič nebeški
kranjske zemlje ti.

Na ljudski šoli v Kranju je ravnateljaval Juri Grabnar, ki je stopil kot pesnik v krog „Kranjske Čebelice“. V prijaznem Naklem je živel župnik Blaznik, gostoljuben mož, in pisal prezanimive memoare v svoj dnevnik. Na Ovsišah pri Podnartu je pasel duše Jožef Žemlja, eden odličnejših pesnikov Prešernove dobe. Župnik I. Uršič v Kamnigoric se je tudi poizkušal kot pesnik; njegova je znana ljubka pesem „Življenje“, ki se začinja:

Popot'vanje, bratje,
je naše življenje,
mož modrih od nekdanj
je to govorjenje;
skoz ktere dežele
pa pot nas pelja,
naj pesmica moja
na znanje vam da.

V bližnjih Podbrezjah je preživljal tedaj svoja mladostna leta Andrej Praprotnik, rodoljuben pesnik in mladinski pisatelj. Kdo ne pozna in še ni zapel njegove globokoobčutene pesmi „Domovina“:

Beseda sladka, domovina,
ne prideš več mi iz spomina;
kot iskra živa v srcu tliš,
ljubezen k sebi mi budiš.

V Radovljici je bival kot domači učitelj v hiši grofa Turna goreč rodoljub Lovro Pintar; z njim je mnogo občeval mladi jurist Lovro Touan iz Kamnegorice. Na prijazni blejski strani, v Gorjah, je dekanoval Janez Štel, ki je zložil besede našega slavnoznanega „Popotnika“. — V gradu Turnu pri Predvoru pa je cvetela krasna deklica, Josipina Urbančičeva, prva slovenska pisateljica. — V Kranju samem so živele mnoge odlične meščanske rodbine: Mayr, Lokar, Florian i. dr.

Dalje prih.

Gospodarski del.

Mah zatiramo vo travnikih najuspešneje s takozvano travniško brano. To, za travnike jako važno delo se mora izvršiti spomladi, predno travniki ozelene. S travniško brano se mah najpopolneje odstrani in izruje, pa tudi krtine se poravnajo in travniška ruša se zrahlja ter s tem omogoči zraku večji pristop k rastlinam. Tudi zemlja postane na ta način rodovitnejša. Korist travniške brane je splošno priznana, zategadelj bi je ne smelo manjkati v nobenem večjem kraju in v nobeni večji vasi!

Lanski pridelok žita na Kranjskem. V naši deželi se je pridelalo lansko leto sledeče množine žita: pšenice 242.336 q; rži 103.279 q; ječmena 80.904 q; ovsu 137.345 q in koruze 199.819 q.

Krompir za seme treba premeniti. Ako se rabi za seme skozi več let ena in ista vrsta krompirja, se ista zvrže. Nekatere vrste se zvržejo poprej in sicer že v drugem letu, druge pa šele po treh ali več letih.

ali ne bi pol ure pozneje prišli; sedaj imam ravno neko sejo.“

Razvijajoča se kultura in industrija v našem gorenjskem mestu je pritegnila tudi mnogo tujcev, ki iščejo in najdejo tu zaslužka. Med mnogimi drugimi živi tukaj prebivalec one dežele, v kateri so uganjali svoje burke najprej czarji, potem brigantini in naposled Cavour, Mazzini, Garibaldi, ki tudi niso bili mnogo boljši. Možakar stanuje po nesreči v hiši, ki nosi na pročelju devizo kranjskega mesta. Ker je pa čutil potrebo, ostati s svojci v kontaktu, jim je naznanil svoj naslov. Koliko je bilo smehu, ko dobi naenkrat pismo s sledečim naslovom: Signor Alessandro Benedetti, via Počasi vozite Nro. 41.

Pa so se zadnjič nekje na nekem učnem zavodu močno razburili. Dijak vpraša svojega profesorja, če je res hudič. Profesor, modern človek, to prav odločno zanikuje. Drugo učno uro ima profesor verouka. Slučaj nanese, da predava o večnih peklenških kaznih in o poglavarju vseh luciferjev. Omenjeni deček pa vstane in zanikuje dejstvo, da bi bil hudič. Ogorčen, razkačen in preveč užaljen vpraša katehet, kako in zakaj. Pa mu deček pove, da je profesor X. to zanikal. Takoj ustavi pouk, hiti k ravnatelju in se pritoži. Pa tudi ravnatelj je bil preveč užaljen — morda še bolj kot P. Pepe, ko mu jefinancar prevzel Johanco — in je pustil v vseh

Lanski pridelok vina na celem svetu znaša okroglo 130 milijonov hektolitrov. V Avstriji sami pa se ga je pridelalo 4 in pol milijonov hektolitrov.

Tedenski sejum v Kranju dne 31. marca 1910. leta. — Prignalo se je: 136 glav domače goveje živine, — glav bosanske goveje živine, — glav goveje živine hrvaške, 4 domača teleta, — hrvaških telet, 8 domačih prašičev, — hrvaških prašičev, 3 domače ovce, — hrvaških ovac, — koz, — buš in — bosanskih volov. — Pitani vol 100 kg 64—68 K, na polovico 100 kg 58—60 K, za pitanje 100 kg 52—54 K, kumerni 100 kg 36—40 K. Pšenica K 13—, proso K 7-50, rž K 9—, oves K 8—, ajda K 7-50, repno seme K, fižol ribničan K —, mandalon K —, koks —, krompir K 2-10 za 50 kg, seme dom. detelje K 60— do 62—.

Poučni listek.

Naša sveta dolžnost je, da skrbimo za svoje zdravje.

Te more imeti tem hujše posledice, ker estetično uživanje samo lahko nenravno vpliva. Uživanje lepega do njegovih najfnejših posameznosti zahteva nepretrgano gojenje in izobraževanje čustvenosti, sprejemljivosti (dovzetnosti čutov); zahteva trajno opazovanje, neprestano uživanje lastnega razvzetega razpoloženja. To opazovanje samega sebe in uživanje lastnega razpoloženja postane pri tem lahko polagoma edini namen življenja. Obenem rafinirano uživanje zopet oslabi dovzetnost, domišljija se vzbudi in išče vedno novih, vedno močnejših, ali vedno višjih mikov, vedno večje prebrisanosti. Razvzeti sladkosnedež nima okusa za točen kruh, za skromno preprostost zdravega življenja. Ker nima več nobenega porabnega organa, da bi spoznal vsebino življenja, lahko tudi izgubi pravo razumevanje lepote. On zamenja prijetno obliko z lepo obliko in potrebo luksusa (razkošnosti) ga prevzame in ga končno popolnoma uklene v svoje vezi. Ako nepretrgano počustvujemo vse — in naj bo največje protislovje! — se onemogoči vsako močno, osebno čustvovanje; onemogoči vsaka krepka, odpora zmožna osebnost.

Krepko hotenje, napori in skrb delavnega človeka se sploh malo vjemajo s subtilnim nazvi-znanjem in le prav posebno bogate in mogočne osebnosti morejo oboje strinjati v svojem bitju. Kajti v istini je potrebna gotova »nevtralna« ubranost čustva, da moreš opaziti na umetnini kateresikobedi vrste najfinejše vrednosti barve, osenčenja.

Zaraditega pri estetiki nameravano vtopenjevolje, neveselje do intenzivnega dela, da, stud pred delovanjem in odgovornostjo vsake vrste. Ves moziček torej prazen oreh; trot in poleg tega se impotenten.

Pri tem razpadejo polagoma vse zaslombe osebnosti. Brez varstva je izpostavljen estet napadu najnavadnejšega (najpodlejšega) živinskega nagona in z začudenjem vidimo pogosto, kako se nenadoma visoko bitje, ki je dozvelo plavalo v najvišjih zračnih višavah, izpremeni v najsirovejšo žival. »Verschwunden ganz der Erdensohn, und dann die Intuition — ich darf nicht sagen wie —> končano!

Ako se tako godi že fnejši, nežnejši, slabotnejši naravi ob samovladarstvu umetniškega okusa, kaj naj bo šele z veliko tolpo takomenovanih

razredih ustaviti pouk, sklical profesorski zbor, otvoril sejo in tam se je sklenilo z dvema glasovoma večine, »da hudič res eksistira.“

Pa prav okusne velikonočne piruhe!

Josip Premk:

V mladem cvetju.

Roman.

Dalje.

Nato so krenili vsi trije čez malo trato proti gozdu. Minka je stopala naprej, ker je poznala pot, za njo Ana in zadnji Osolè, ki je bil zdaj skoro zadovoljen, da se je tako naglo odrešil dolgočasnega tovariša in prišel zopet v družbo Ane.

Steza, po kateri je zavila Minka, je bila ozka, vsa preprežena z rogovilastimi koreninami, da se je izpodtaknil zdaj eden, zdaj drugi in tako je prišlo v družbo zopet polagoma nekako veselje in smeh.

A postajati so morali često, ker se je steza vila zelo strmo po hribu navzgor. Na obe strani je bil gozd, zaraščen in gost, da so bila tla skoro vlažna in polzka, za hitro hojo popolnoma nemogoča. A vendar je bilo v tem zelenem zatišju mnogo lepše, kakor na prašni cesti in Osolè ni mogel prehvaliti Minke, da je prišla na tako srečno misel.

„Samo tamle bo treba paziti!“ ju je opomnila Minka, ki je hodila še vedno spredaj in pokazala na levo, odkoder se je čulo lahko šumenje potoka.

banavzov? Te neprecenljivo dragocene, krepke, močne, neotesane nature, ki se brigajo le za stvar: prava korenina naroda. Nanje vpliva predvsem vsebina umetniškega predstavljanja in ako n. pr. dobijo pred oči meso — naj že bo umetnisko servirano kakor hoče! jim to le vzbuja tek na jed.

Tega ne smejo vestno ustvarjajoči umetniki nikdar pozabiti, kako neizmerno važnost bo vedno imela za množico neumetnikov vsebina tega, kar upodabljajo:

«Der Menschheit Würde ist in eure Hand gegeben,
Bewahret sie!
Sie sinkt mit euch! Mit euch wird sie sich heben!»

To velja danes bolj kakor kdaj, ko vsled znanosti in tehnike umetna dela ne ostanejo last neznanca manjšina, ampak v resnici lahko postanejo obča last vsega naroda.

Upoštevanje zahtev nramnosti, ta temeljni pogoj uspevanja človeške družbe, moramo zahtevati tudi od umetnosti; naj se pri tem tudi ne rodi marsikaj, kar bi bilo samonasebi polno nadarjenosti, mikavnosti in duhovitosti. Najbolj čudovito predstavljanje gracioznih kokot ni vredno sifile edinega vrlega materinega sinu!

V istini noben narod, ki hoče ostati zdrav in krepak, ne more dovoliti umetnikom neomejene prostosti. Za umetnost, ki izjavlja, da ne more obstajati brez pravne neomejenosti, ima prijatelj domovine samo en klic: proč s tabo! Kajti — jaz hočem namenoma govoriti tako trdo in ostro, kolikor mogoče, da čujejo moj glas med vsakovrstnim šumljanjem in suštenjem in ščebetanjem o umetniški vzgoji ljudstva! — Niti umetnost, niti slovstvo nista neobhodno potrebna za obstanek naroda, neobhodno potrebna pa je zdrava mladina! Vsa umetna dela skupaj niso toliko vredna kakor zdravje naraščaja. Boj proti podobam, ki bi obenem uničil najvišje in najplemenitejše, kar je sploh ustvarila umetnost, bi bil še vedno boljši nego utapljanje v močvirju dekadence!

Kajti zdrav naraščaj bo vedno zopet prišel do tega, da ustvari na novo iz samega sebe pravo umetnost; za propalico pa so največja mojstrska dela neumna šara (cunjel)!

Dalje prih.

Dopisi.

Po šenčurskih občinskih volitvah.

Iz Šenčurja.

„Svet je godlja, mi smo pa kuhalnice, ki jo mešamo.“ Veseli pojav v kmečkem življenju je, da se je kmet začel zavedati in misliti sam s svojo glavo. Farovži, te palače, kjer pasejo lenobo od vlade in škofije nam poslani biričji kjer žro, žro in žro — da govorimo z dr. Šušteršičem — ljudske krvave žulje, ti farovži so razobesili bojne zastave, na katerih stoji zapisano z debetimi črkami: Sužnost ali smrt nasprotnikom! Ne bojujejo se ti ljudje z odkritim vizirjem, ne z resnico, ne z golim mečem sredi odprtega polja, temveč, kakor nekdanji roparski vitezi, napadajo nasprotnika najrajši zavratno in iz zasede. Ko spuste strupeno pušico, se skrivajo za svojo trdnjavo — cerkev. Četudi nasprotnik ustrelji, zadene cerkev. Tedaj pa zakriče iz ozadja: „Glejte ga, cerkev skruni, Boga kolne!“ Hud je boj s takim na-

Steza se je namreč zavila na levo in kmalu so dospeli do precej globokega jarka, po katerem je tekel potok. Samo ozek tram je bil položen od brega do brega, ki pa je bil videti tudi zelo dvomljive trdnosti, luščil se je na vseh baričih in bati se je bilo, da je trhel.

Osolè je nasvetoval, da bi bilo bolje na kak način jarek preskočiti, za kar pa je bil zopet nekoliko preširok in ni naposled preostajalo drugega, kot iti čez brv ali pa se plaziti po ilovici in blatu, kar pa ni nobenemu ugajalo.

„Eh,“ je dejal naposled Osolè, — „poizkusiti je treba vseeno! Ako bo držala mene, potem gresta tudi vidve brez skrbi!“

Ana mu je sicer branila in bila pripravljena iti celo nazaj na cesto, a Osolè se le ni dal pregovoriti in stopil je na brv oprezno in pazno; potem pa se je pognal na drugo stran z enim samim skokom, a podrl za seboj tudi trhlo brv, ki se je zrušila na kosce v potok.

„No, vi ste pa lep kavalir,“ se je zasmejala Minka in se mu nagajivo poklonila. „Pred nosom nam podirate brv!“

Osolè ni vedel, ali bi se smejal, ali jezil in žalostno je gledal za lesenimi kosci, ki so urno plavali v dolino.

Sedaj seveda ni preostajalo drugega kakor prekoračiti jarek. Obrežje, kjer sta stali Minka in Ana, je bilo še precej kamenito in peščeno, da se noga ni ravno udiralala globoko, potok tudi ni

sprotnikom in le z vstrajnostjo je mogoče dobojevati zmago. — Ti farovski so torej napovedali boj na življenje in smrt vsem onim, ki nočejo, kakor od vseh rodov prokleti izdajalci, izdati svojih in svojih tovarišev koristi in pravic. Zahtevali so brezpogojno kapitulacijo: Pokoriti se moraš slepo, če ne pogini! Neznačajneži, koristolovci, ljudje brez lastne volje, prepričanja in samozavesti, tedaj ljudje, ki sami sebe ne upajo v tem kratkem življenju zastopati, izročili so se jim na milost in nemilost, značajni, za delo in napredek vneti možje so se pa postavili v bran. In zgodilo se je to, kar molimo vsaki dan v očenahu: „Kakor v nebesih, tako na zemlji.“ V nebesih je nastala nekdanja revolucija. Tisti angelji, ki so bili za to, da se nebesa reformirajo, so bili pregnani in pahnjeni v pekel. Tako sta nastali dve stranki: Angelji pod vodstvom nebeškega Očeta so bili stranka boljših, hudiči, tisti prvi liberalci, kakor jih je nekdanji dekan Koblar imenovati blagovolil, stranka hudobnih pod vodstvom slavnega hudiča Luciferja. Nekaj časa so se grdo gledali, a obojim je bilo dolgčas. Angelji ne smejo v pekel, hudiči ne v nebesa. Kaj storiti? Bog je ustvaril zemljo in tista prva dva človeka, ki sta mu bila nekaj časa pokorna; toda hudič je poslal svojega zvitega agitatorja, ki ju je pridobil njegovi stranki. Tudi angelji niso mirovali, in od tedaj se med seboj vedno rukajo za vsako dušo. Iz nebeških angeljev in peklenških hudičev, ki se diplomatsko tepejo za duše ubogih človeških bitij, se je ta boj prenesel na lastnike teh duš, na zemljane. Ker mora pripadnik vsake stranke imeti svoje ime, nadedli so si prijatelji nebeških prijateljev ime klerikalci — a onim, ki sicer spoštujejo svojo vero in poštenost, vendar nočejo biti klerikalci, so nadedli ime liberalci. Prvi imajo zagotovljene stolčke v nebeškem kraljestvu, drugi se bodo guncali na Luciferjevih vilah. V pekelu menda ni posebno prijetno, zato delajo klerikalci z vsemi silami na to, da kolikor mogoče duš vzamejo izpod Luciferjeve komande, bolje rečeno, iz liberalne stranke in jih pripeljejo v naročje farovžev in njihovih gospodov.

Kakor se mi je zadnjič zaupno sanjalo, so nebeški in peklenški bojevniki sklenili nekak kompromis in pustili vso borbo zemljanom, da izvojujejo, kar je edino pravično, to težko borbo med seboj. Boj se je pričel na celi črti v celi naši ljubi kranjski deželi.

Ena taka mala praska se je bila tudi dne 10., 11. in 12. marca v občini Šenčur pri občinskih volitvah. Ni se pa šlo tukaj toliko za pristaše božje in hudičeve, kakor za pristaše farovških diktatorjev in samostojne, misleče ljudi. V tem okviru moramo opazovati tudi vso to volilno borbo. Nočemo na dolgo in široko opisovati vsega, kar so delali farovski pristaši, opomniti moramo le, da so delali brezobzirno. Posluževali so se vsega, kar more dovesti volilca do tega, da voli z njimi. — Žganja je bilo cele steklenice, kajti pristaši tega omamljajočega sladkega sredstva, ko ga ima ravno prav pod klobukom, odda listek s kandidati volilni komisiji, da ga prebere, ker sam tega že več ni zmožen, ali toliko zmožnosti ima pa vendar še, da reče „ja“. To vam je bila volitev! Štirje duhovniki: Šiška, oni, ki je prinesel svoji dekli poljubček od njenega šocelna, kaplan Kmet, ki je Makovčevu Mico nemški učil, debeli Brešar iz Velesovega in gospod župnik iz Preddvora, kateremu se je pa vsa ta gonja zdela preneumna in je, še predno je volil, odšel domov, so bili v volilni sobi. Vsi ti torej, ki imajo sicer

v občini Šenčur volilno, nimajo pa domovinske pravice, so bili v s'rah volilcem. Omahujočim so potiskali svoje volilne liste v roke. Pred tem gladko obriniti in črno opravljenimi božjimi namestniki je dobila tudi volilna komisija globok rešpekt. Ko so namreč volilni zaupniki videli, da se tem gospodom, če voli kdo nasprotno listo, daljšajo obrazi, če volita dva nasprotno, še bolj potegnjejo, in če volijo trije nasprotno, se je že bati, da se jim pretrgajo, sklenili so soglasno, da naj se oni, ki imajo rdeče liste, odstranijo z volilnega prostora. Da ne bo kdo mislil, da je to šala, moramo povdariti še enkrat: Sklep volilne komisije je bil: „Tisti, ki imate rdeče volilne liste — omeniti moram, da tisti, ki so imeli rdeče volilne liste, niso bili po volji župnikom in kaplanom — se odstranite in počakajte, če hočete, zunaj, boste že prišli na vrsto.“ Proti sklepu volilne komisije nismo mogli ugovarjati, tudi ne nasprotovati, bili smo res v škripcih: Tukaj volilna komisija s svojim sklepom, na volilnem prostoru štirje duhovniki, vzradošeni nad tem sklepom, zunaj žandarmerijska patrulja — Ko je bil klican volilec z rdečim volilnim listom, se ni mogel oglašiti, ker je bil izgnan iz volilnega lokala in tedaj tudi ni mogel voliti. Tako so nasprotniki oddali do 100 glasov za farovške kandidate, dočim je bila našim pristašem vsled sklepa volilne komisije volitev zabranjena. Nekateri naši so mirno čakali zunaj, „da bi jim gospod dali prostora“, toda gospod, ko je videl, da ima čez sto glasov več, kakor nasprotnik, ni hotel zapustiti volilnega prostora. Tako so se morali naši pristaši vsaki sproti privrati skozi maso nasprotnikov, da oddajo svoje glasove. Mučen je bil položaj teh trpinov. Priprost kmet, delavec, mali obrtnik, kajzar, človek, ki živi od truda svojih rok, ki mora krvavo zaslužiti vsak krajcar, se je prival skozi zasmehujočo ga množico, pred poniževalnimi in prezirajočimi pogledi duhovnikov, da odda svoj glas in uveljavi kot volilec svoje pravice. Skrajno mučen je bil položaj za te zavedne volilce, ko so letete nanje od nasprotnikov zlobne in žaljive pripombe. Vsa čast volilcem, ki so volili po svojem prepričanju zavedne može in ne farovških tutk, vsa čast možem, ki se niso zbal hudiča in jim tudi celotedenski misijon ni mogel omajati zavednosti in prepričanja.

Ostali smo v III. razredu v manjšini za 18 glasov, ravno za one glasove, katere je župnik Šiška oddal v tretjem razredu. Je pa tudi nekaj znamenitega pri tem. Župnik Šiška je glasoval vseprek. Kadar je količkar zadišalo po cerkvi ali mežnariji, oglašil se je Šiška. Volil je za mežnarijo Luže, ki je last soseske, za mežnarijo Visoko, ki je last soseske, in volil je za mežnarijo Srednja vas, ki je tudi last soseske. Volil je za cerkev in mežnarijo v Olševku dvakrat v III. razredu, dasiravno ima ta župnega upravitelja g. Volca. Volil je vseprek in volilna komisija, ki je zrela vsled svojega postopanja za obtožno klop, je molče pritrjevala. Volilci so sicer proti temu protestirali, seveda tako, kakor ima kmet navado: z zobmi so škripali, v žepih pesti stiskali, s stisnjenimi ustnami kleli farje, drugače pa čisto mirno potrpeli. Ker so bili iz volilnega lokala izgnani, niso mogli opazovati, ali nasprotni volilci volijo pravilno ali ne. Ker so imeli klerikalni volilci prednost, da so oddali svoje glasove, predno so volilci napredne stranke sploh prišli do volitve vsled znanega sklepa volilne komisije, imeli so lepo priložnost, da so, ko so

prešteli glasove, poslali vozove v obmejne občine in pripeljali na volišče volilce, o katerih se nikomur še sanjalo ni. Volitev bi morala biti zaključena ob dveh popoldne, a zaključena je bila šele ob pol petih, tedaj dveipol uri pozneje, kakor je bila razpisana.

Za enkrat omenimo le toliko, da so vlozeni proti tej volitvi trije zelo utemeljeni rekurzi.

Dalje prih.

Preložena cesta pod Golnikom in v Kolovratu v tržiškem sodnem okraju.

Izpod Golnika.

To so tehniki in izvedenci, modrijani ter strokovnjaki (kali), inženirji in delovodje tam gori pod Golnikom in v Kolovratu pri preložitvi ondotne okrajne ceste!

V takozvani «golniški strugi» pod golniško graščino so zvili ti veleumni cesto ob gričih v tako hipno-saglo zavite in tako ostro vkrivljene ovinke (polzevece), da pregledaš jedva kakih deset korakov komaj tri metre široko cesto pred seboj. Ob eni strani ceste izkapan je precej globok jarek za odtok vode, na drugi strani pa je nasuto precej strmo pobočje nabrežje — brez ograje. Kako naj se na tem mestu in na taki cesti ogneta nasproti si vozeča — posebno če sta težko naložena vozova drug drugemu, tudi če vozita prav počasi? Kako se naj ogne tukaj voz, kako samotež-koreta revnega čevljarja, ki pelje svojo čevljarsko robo v Tržič, — nasproti pridrajajočemu avtomobilu, ko se nenadnim trenutkom nahajata v isti ravni črti drug drugemu tik nasproti? — če nista tresčila že skupaj — in ležita s polomljenimi udi — krvaveč in na pomoč kličoč v cestnem jarku ali na strmim pobočju.

Take nesreče se bodo prigodile pri helem dnevu — kaj pa šele v temnih nočeh —! pri znani treznosti — o joj! tukajšnjega prebivalstva.

Kaka grozna, mozek pretresujoča nesreča se lahko tukaj na tem mestu pripeti, ako predrzna voznika — srečevalec in srečanec — privozita si nasproti v polnem diru —!

Ne oziraje se na troške, bi se moralo odkopati ali popolnoma odstraniti te gričke, ki ovirajo pogled po cesti, cesto samo pa razširiti osobito na ovinkih od 8 do 10 metrov.

Vi mojstri na tem mestu! pojdite pogledat ravno to cesto v nadaljavi — tja «Pod goro» v takozvani «Hud graben» na Lešami.

Poučili se bodete tamkaj lahko od radovljiških cestnih mojstrov, kako se na takih krajih ceste gradé — in kaka širjava se jim mora dati, da niso past na smrt in pogin nedolžnih ljudi — itd.

Merodajni faktorji, ganite se!

Dne 14. marca t. l. je bila baje komisijsko-cestna kolavdacija na golniškem slemenu. Radovedni smo, kakšna je bila — pohvala gospodov spodov kolavdantov — čez to delo.

V Kolovratu se dela ravno sedaj z vsem naporom na preložitvi ceste. Pa tudi tukaj so hude — hibe. Vse kaže, da so zmasili predor, pravzaprav prebok čez potok «Ribnik» tako, da se bo zamašil pri prvem nalivu, voda mu izpodje temelj, nasip se poseda in zajezji potok. Imeli bomo potem v «Malijevem grabnu» lično jezerce z odtokom zgoraj čez cesto. Gospodje mojstri, potrudite se v sosednji Kovor in oglejte si tam predor, oziroma prebok na kovorski cesti (slično delo v Kolovratu), v jarku, ki nima nič stalne, žive vode. Takozvano «Malijevo znamenje» zadene ravno na sredo preložene ceste; to pa mora ostati nedotaknjeno, cesta se mu mora ogniti s precejšnjim ovinkom. Na tem «svetem kraju» naj le telebajo, buskajo in treskajo vozovi ter trkajo sladkoginjene butice ob čudodelno znamenje, ker, četudi kaka buča obleži v krvi na tem «svetem kraju», tedaj pride gotovo še gorka, čeprav precej umazana, kar naravnost v nebesa.

Opomba pisca. Preprosti kmetje, kajzarji, dovtipni čevljarji v tamošnjih zaberšniških vaseh uničevalno kritizirajo vsa tamošnja cestna dela v enakem smislu. Res, pravi škandal je; kako se pri nas izvršujejo javna dela. Kdor ne verjame temu, naj se poda na lice mosta in prepričaj se bo na lastne oči in ušesa na resničnosti tega spisa.

Iz Železnikov. «Domoljubovi» napadi na napredne može in napredna društva se vedno ponavljajo. Vsak Železnikar ve, kdo je oni, ki sramoti naš trg in ki pozivlje okoli na bojkot naših obrtnikov. Vendar se dobe že vedno pri nas ljudje, ki gredo s klerikalci čez drn in strn. Celo v nekaterih naprednih družinah je zanetil fanatični Martič seme razpora, celo zeme nekaterih naprednjakov so alepe udane onemu, ki bi njihove može najraje videl z berasko palico v roki. Za dane nečemo navajati imen in ne namigavati. rečemo pa toliko, da se nam zdi nepravilno, če je zema bolj udana župniku kot svojemu možu, če bolj poslušna onega kot tega, kateremu je pred oltarjem obljubila gvesto in pokorščino, in kateri mora skrbeti za družino in zanj. Kako naj sedimo o taki ženski, kako o njeni zvestobi? Res ima uniforma, bodisi vojaška ali duhovska, veliko moč nad ženskami, vendar bi je ne smela imeti pri se bolj izkušenih ženah. Zato tudi ne moremo razumeti, kako da kaka naprednjakova žena more siliti svoje hčere v Marijino družbo. Če bi Marijine družbe res imele

bil tako širok, da bi se ga ne moglo prestopiti, a nasprotni breg, kjer je stal Osolè, je bil ilovičast in višji — in bilo je mnogo težave, predno sta obe prispele na vrh. Osolè jima je sicer metal pod nogo, kamor sta stopali, kamenje, jima podajal roko in se pri tem sam udiral v ilovico do gležnjev, ampak nežni čevljički so izgubili svoj sijaj kljub vsej njegovi požrtvovalnosti.

„Vidite, kaj človek na deželi vsega ne doživi,“ mu je ponagajala Minka in posmehljivo motrila njegove umazane čevlje, dasi tudi njeni niso bili mnogo boljši. A Osolè se je nasmehnil in ji zadovoljno odvrnil:

„Da bi se te ne zgodilo nič hujšega, potem pa rad ostanem do smrti v Zapolju.“

Ana ga je pogledala pomenljivo, kot da ne razume, kaj hoče s tem reči, a Osolè ji je odgovoril le s pogledom, katerega si je Ana zopet lahko tolmačila po svoje...

Minki, ki tudi v najresnejšem polčzaju često ni mogla prikriti svoje nagajivosti, je bilo to tiho pogledovanje že dolgočasno, in krepko je prišla Ano za roko.

„Ti, kaj ti pa je danes,“ je dejala in se vzravnila v pozi strogega učitelja. „Nekaj imata s temle gospodom, kajne?“

Ana je zardela do ušes, a tudi Osolètu ni bilo najprijetneje in izkušal je napeljati pogovor na drugo stvar, a Minka je ostala pri svojem in obema zapretila s prstom.

„To ni lepo, da se ne razumeta,“ je dejala in postopila naprej, a Ana je bila za šale kaj malo razpoložena in namignila ji je, naj molči.

Osolè je stopal zopet zadaj, še bolj redkobeseden kakor poprej in venomer opazoval Ano, ki se je le včasih boječe ozrla postrani nazaj in vedno potem sklonila glavo še nižje.

Ko so prekoračili greben ilovičastega hriba, se je steza zavila navzdol, a hoja ni bila nič manj težavna kakor poprej. Korenine, ki so prej tako mrežasto prepregale stezo in se je lahko vanje uprla noga, so sedaj izginile, ker ob potih je rastle le praprotje in grmičevje, tla so bila polzka in še vsa mokra od rose.

„Podajmo si roke,“ je nasvetovala Minka in Osolè je takoj ponudil Ani svojo desnico in se krepko držal nazaj, zastavljajoč pete trdno in globoko v mehka tla.

„In če vas potegnem za seboj,“ je dejala z nasmehom Ana in mu podala roko, „potem se boste držali še bolj kisto!“

Minka se je zasmejala, da je odmevalo po gozdu, in Osolè, videč, da krožijo celo Ani ustnice v nasmeh, je odvrnil zadovoljno:

„Brez skrbi! Le dobro se oklenite moje desnice, pa naj gospodična Minka nagaja še tako — dva jo bova menda že obdržala.“ Dalje prih.

samo namen, pospeševati versko življenje, bi pač mi ne imeli nič proti njim. A te družbe so v prvi vrsti klerikalne organizacije, s katerimi se boče dekleta vzgojiti v strastne klerikalke in skozi nje tudi vplivati na druge člane družine. Poprej se pritiska z vso silo na dekleta in njih matere, da se vpišejo v družbo, ko so pa enkrat notri, se jih ima pa dobro na vajetih in morajo v vsem parirati, ker drugače se jim zažuga, da jih bodo sramotno izbacili. Torej terorizem poprej in terorizem potem! Da pa Marijine družbe ne varujejo svojih članic pred gotovimi zmotami, imamo zgled ravno sedaj tudi v Železnikih. Zatorej, žene, pamet! Držite se svojih mož, ki prenašajo z vami vesele in žalostne ure, ki ste jih ljubile v mladosti in ki vam bodo krepka opora v vaši starosti. Naj vam ne bodo manj kot privandranji župnik, ki mu ni mar blagor vaših družin, ampak samo njegova bisaga in klerikalna stranka. On se trudi in peha tako zelo predvsem zato, da bi si kmalu prislužil še boljšo faro in jo odpihal iz Železnikov. Kar tudi mi prav srčno želimo.

Godovi prihodnjega tedna:

27. Velika noč, Stanimir, Srdana, Lidija; 28. Janez Kap., Prosegoj; 29. Ciri, sk., Branivoj, Draža; 30. Angela, Pribislav; 31. Modest, Mojmir, Hotona; 1. aprila. Hugon, Motimir; 2. Francisek P., Gojmir, Miloslava.

Umetnost in književnost

Ljudske knjižnice II. zvezek O alkoholizmu je izšel v Celju pri gosp. Vekoslavu Spindlerju, uredniku v Celju, Dolgopolje 1. Cena 50 vin., po pošti 60 vin.

Letno poročilo društva slovenskih učiteljev za leto 1909. obsega članek: „Gospodinski tečaj na Dunaju“ gđ. Jerice Zemljanove, poročilo o društvenem delovanju, o denarnem stanju in o članih. Dne 24. t. m. je imelo društvo občni zbor v Ljubljani.

A. Aškerc. **Pesnitve.** Peti zbornik. Založil L. Schwentner v Ljubljani. 1910. Str. 268. Cena broš. 4 K, vez. 5 K 50 v. Peti zbornik nam prinaša lepo število pesmi našega neumorno delujočega pesnika Antona Aškerc, pesmi, ki so nastale v dobi od 1904 do 1910 in ki so že večinoma ugledale beli dan v raznih slovenskih listih. Prvi oddelek je naslovljen: Z lirskih strun. Tu čitamo med drugim ganljive priložnostne pesmi ob smrti Simona Gregorčiča, Adamiča in Lundra. Drugi oddelek imenovan Epika, ima štiri pododdelke: Pestrí motivi, Basni in parabele. Ilirija, Tahi na Štatenbergu (1571—1577). Pestrí motivi nam nudijo pesmi najrazličnejše vsebine; tako opeva pesnik na pr. Boj pri Mukdenu, razdejano Mesino, omenja odstavljene Abdul Hamida, spominja se v baladi o lepi Urški ljubljanske krasotice, ki jo odvede povodnji mož (isto snov je obdelal Prešeren v baladi povodnji mož) in nam pripoveduje pretresljivo usodo ribniške čarovnice; proslavlja Giordana Bruua, Savonarolo in dr.; vmes pa vpleta ganljive narodne balade Grobar Mrkun, Pravljica o Koscu, Boštjanov mlin. Te balade so jako lepe, tu srečavamo istega Aškerc, ki nam je prišel nasproti v klasičnih baladah in romancah. — Basni in Balade b.čajo z ostro satiro pesnikove nasprotnike. Kakor znano, so izzvale pikre Zupancičeve epigrame natisnjene v „Naših Zapiskih“. Pesmi, zbrane pod naslovom Ilirija, nas vodijo v Napoleonovo dobo in nam slikajo zanimive epizode iz francoskih časov na Slovenskem, zlasti v Ljubljani. — Končno nam riše Aškerc v sedmerih pesmih pod zaglavjem Tahi na Štatenbergu (1571—1579), kako je mož enakega imena, graščak na Štatenbergu na Dravskem polju, mučil svoje podložnike in izval njih upor in maščevanje. Te balade tvorijo nekako dopolnilo k znanemu Aškercememu ciklu „Stara pravda“. — Novi zbornik Aškercovih poezij se odlikuje po dovršeni obliki, semintja po plastičnem risanju, kakor smo ga od nekdanj vaji pri Aškercu; pogrešamo pa v njem tiste pesniške izvornosti in genialne sile, s katero je Slovence očaral v prvem zvezku svojih poezij, v svojih baladah in romancah. Nekatere pesmi se nam zde nekake kopije in parafraze starih Aškercovih izvornih pesmotvorov in napravljajo zato na bralca vtisek rimane proze. Vendar priporočamo novi zbornik, v katerem najde pravi, nepristranski prijatelj poezije marsikako lepo misel, marsikak plastično, s pravim pesniškim ognjem in močnim čustvom naslikan prizor.

Miklova Zala, zgodovinsko narodna igra za godbo, spisal po enaki povesti dr. Jakoba Skéta Jakob Špicar z Jesenic, se uprizoni na velikonočni ponedeljek popoldne ob treh v deželnem gledališču v Ljubljani.

Srečne in vesele

velikonočne praznike

voščil vsem svojim dopisnikom, naročnikom in prijateljem „GORENJC“

uredništvo in upravnništvo.

V Kranju, dne 26. marca 1910.

* **Ve velikonočnih praznikih** se ima državni zbor baviti s sledečimi predlogami: 1. Posojilo vlade. 2. Službena pragmatika za državne uradnike. 3. Definitivni opravielnik.

* **Češki deželni odbor** je sklenil, pobirati deželno naklado kakor doslej tudi v dobi od 1. aprila do 30. junija in prositi vlado z ozirom na klaverno stanje deželnih financ, naj priporoči ta sklep za ces. sankcijo.

* **Srbski kralj Peter** se je v terek popoldne pripeljal v Carskoje selo, kjer ga je sprejel car Aleksander. Zvečer so imeli slovesno pojedino.

* **Demonstracije na Belgarakom.** Radi dogočkovi v Ruščuku je bila pred kraljevsko palačo velika demonstracija. Kavalerija je razgnala množico. Zvečer so se demonstracije ponovile. Več oseb je bilo lahko ranjenih. Tudi v Varni je prišlo do spopadov z vojaštvom.

* **Na Danskem** so zopet odkrili velike sleparije. Minister za notranje zadeve dr. Munk je ukazal revizijo vseh državnih blagajn. Pregledalo se je 170 blagajn in v 140 so se odkrile velike defraudacije.

* **Francoške velitve** v zbornico bodo po sklepu ministrskega sveta dne 24. aprila.

* **Angloški zboratelj** namerava ministrski predsednik Asquith takoj po velikonočnih praznikih predložiti zakonski načrt, ki jemlje gosposki zbornici pravico, odklanjati proračun, če ga sprejme zbornica poslancev. Parlamentarna doba se ima določiti na pet let.

* **V ruski dumi** je zadnji čas zopet živahno. Zagovorniki absolutizma z zloglasnim Puriškevičem na čelu postajajo predrzni. V razpravi o učnem proračunu je Puriškevič brezobrazno napadel visoke čole, češ, da se goji na njih sama nemoralnost. Na levi je to povzročilo silen nemir. Socialni demokratje so izrekli, da ne bodo dali Puriškeviču govoriti; tudi kadetje so hrupno protestirali. Predsednik je več poslancev izključil. Delavski poslanec Bulat je izjavil, da se strinja z besedami izključenih. Tudi njega so izključili za 15 sej. Ko je hotel Puriškevič zopet govoriti, so socialni demokratje po vrsti izjavljali, da ne bo govoril; predsednik jih je po vrsti izključeval. Vodja kadetov Miljidakov je protestiral, češ, da spravlja predsedništvo dumo v nemogoč in nedostojen položaj. Na to je bil tudi on izključen. Hrup je tako narastel, da se je morala seja prekiniti. Ko se je zopet otvorila, je Puriškevič ob silnem hrupu čital svojo govoranco.

Novičar.

Vabilo na naročbo. S 1. aprilom stopimo v II. četrletje. Kdor še ni plačal naročnine, naj to stori nemudoma, da mu ne bo list ustavljen. Somišljeniki, agitirajte sedaj o velikonočnih praznikih pridno za naš list in pridobivajte nam novih naročnikov!

Vašna slovenska zmaga. Minuli terek se je vršila pri upravnem sodišču na Dunaju obravnava, na kateri se je ugodilo pritožbi Slovencev glede oddaje občinskega lova na Jesenicah kranjski industrijski družbi. Sedaj bo nova licitacija lova. Slovenski lovci, na noge!

„Narodni dom v Kranju“. Ljubljanski uradni list je objavil dne 24. t. m. sledeči uradni razglas: Pri c. kr. deželni kot trgovski sodnji v Ljubljani se je izvršil vpis firme „Narodni dom v Kranju“, reg. z. z. o. z. v zadržni register. Zadruga se opira na zadržna pravila z dne 3. januarja 1910, ima svoj sedež v Kranju in namen zgraditi ali kupiti in vzdrževati poslopje, v katerem bi mogla proti primerni stanarini prebivati in se razvijati narodna društva mesta Kranja, ki so člani zadruge. V slučaju, da bi omenjena društva ne zasedla vsega prostora v „Narodnem domu“, more načelstvo oddati preostajajoče prostore v najem tudi drugim strankam in nečlanom. Načelstvo obstoji iz načelnika in 6 odbornikov, katere izvoli občni zbor za eno leto. Tačasni udje načelstva so: 1. Jožef Majdič, trgovec, predsednik; 2. Ciril Pirc, posestnik; 3. dr. Jožef Kušar, odvetnik; 4. Ferdo Polak, trgovec; 5. Ivan Jagodic, hišni posestnik; 6. Janko Sajovic, trgovec; 7. Franc Ivanc, učitelj — vsi v Kranju. Načelstvo podpisuje v imenu zadruge tako, da se podpišeta dva uda pod firmo zadruge, katera naj bode pisana ali s pečatom natisnjena. Svoje sklepe razglašata načelstvo z ožnani, nabitimi v uradu. Dan, ura, kraj in dnevni red občnega zbora je razglasiti osem dni prej v „Gorenjcu“ in naznaniti vsem članom pismeno. Torej vendar enkrat! Tako smo vzkliknili, prečitavši razglas. Vendar že enkrat odločen korak naprej v razvoju našega mesta, v izboljšanje naših družabnih razmer. Pač je vsakemu znano, kako živo pogrešamo ob vsaki javni prireditvi naših vrlih društev ugodnih prostorov. Tožba po ugodnejših prostorih je bila občna in čimdalje glasnejša. Res, zadnji čas je že torej bil, da so se odločili podjetni someščani, da odpomorejo stari nepriliki. Člani zadržnega načelstva so nam porok, da je stvar v dobrih in zanesljivih rokah — na vseh pravih prijateljih našega mesta pa je sedaj, da se požrtvovalno pridružijo podjetnemu načelstvu in polnoštevilno pristopijo zadrugi s čim večjim številom deležev. Pogumno naprej sedaj, ko je storjen prvi korak!

Gorenjska sokolska župa (sedež v Kranju) je priredila dne 20. t. m. ob polenajsti uri dopoldne v Tržiču v Sokolskem domu javno predavanje. Brat Matija Marinček, starosta gorenjske sokolske župe, pozdravi navzoče in da besedo prvemu govorniku. Brat Makso Pirnat govori o pomenu izobraževalnega odseka župinega in izvaja tele misli: Izobraževalni odsek ima nalogo, da organizira izobraževalno delo v župi. Izobrazba se prerada zapostavlja materialnim koristim. V novejši dobi se obrača stvar na bolje, povsod odmeva klic po ljudski, vseobči izobrazbi; socialna vzgoja, ljudska izobrazba — to je geslo modernega veka. Ta vzgoja stremi za tem, da dvigne tudi navadnega človeka, da ga izpopolni, da vcepi vanj neomajan narodnosten čut. Vsak človek je danes poklican, da sodeluje na najrazličnejših poljih (občina, država, tehnika, kupčija, promet, industrija, slovstvo i. t. d.). Uspešno pa more le sodelovati, ako je izobražen sam, ako si je pridobil samostojnost. Ljudska izobrazba igra veliko vlogo v gospodarskem življenju. Čim bolj izobražen narod, tem ugodnejše njegove gospodarske razmere. Izobrazba bodi obenem vzgoja, ki poglobi življensko naziranje, ki približa stan stanu, ki vzgaja značaje, na lastnih nogah stoječe, ima oče široko obzorje. Pri nas, zlasti pri Sokolu, se je že doslej storilo nekaj za izobrazbo članov, pa tudi ljudstva sploh. A veliko je še ledine. Da jo izorjemo, treba skupnega, premišljenega dela; župa bodi središče tega velikega, težkega, a lepega in hvaležnega dela. Sredstva v dosego našega izobraževalnega namena so: časopisi (strokovni, poučni, leposlovni), knjižnica (potovalne knjižnice), predavanja (strokovna in druga: poučna, zgodovinska, leposlovna i. t. d.), izleti združeni s predavanji, gledališke predstave, ljudske galerije slik, petje, župni muzej. Vseobča izobrazba — to je znak moderne dobe. Korakajmo s časom, sicer nas kolo časa stane; malo nas je, a ne bodimo leni, malodušni, obupani; hrepenimo po telesni, pa tudi po duševni čistosti; ne zadovoljimo se, da sploh nekaj delamo, skušajmo druge nadkriliti, teknujmo med sabo kot vitezi telesa in vitezi duha. Temveč dela, telesnega in duševnega se zahteva od nas, ker smo maloštevilni; vztrajali smo doslej na svoji zemlji v klub silnim bojem, vstrajati hočemo še znanprej. Svojo zemljo pa samo ohranimo, ako smo telesno in duševno razviti, ako zdrava kultura objame vse sloje. Okrepimo telo, a glejmo, da v tem telesu prebiva tudi zdrav, krepak, nabrazhen, plemenit duh. In to zadnje je končni smoter našega izobraževalnega dela, ki ga hočemo gojiti med sabo, pa tudi zanesti med najširše vrste naroda. V naravi se probuja pomlad, mladoletno življenje skoro zmaga zimsko smrt. Pomladimo se tudi mi, slovo dajmo vsemu, kar pomeni smrt (lenoba, nezavednost, sirovost i. t. d.), pomagajmo, da ostanemo sami in naš narod, pa da temu malemu, a ljubemu narodu po pesnikovih besedah ostane dan — oljske gore, dan obče prosvete, dan kulturne in materialne moči. — Drugi predavatelj, brat Miroslav Ambrožič omenja, da je sokolstvo oni faktor, ki more in mora rešiti velike naloge, ki se nam kot narodu stavijo v tekmi in boju, kjer nam preti toliko očitnih in skritih neprijateljev. Ideje, ki jih je razodel dr. Miroslav Tyrš Čehom in katere smo dobili od bratskega češkega naroda, naj najdejo v vseh stanovih in slojih zadosten odmev, vsak Slovenec in vsaka Slovenka naj stopi pod sokolsko zastavo, vztrajno vršec poklic: onranjati svoj narod, kakor pravi Tyrš, pri tisti vsestranski čistosti, ki ne dopušča, da bi narodi izumrli, pri tisti trajni in čvrsti moči, pri tistem telesnem, duševnem in nravnem zdravju, ki ne dovoljuje, da bi se pokazalo kakšno izprijenje in tako kakšen zastanek, kakšno nazadnjaštvo. Predavatelj razloži namen in cilj sokolstva, vpliv in namen telovadbe, ki nam je prvo in glavno sredstvo v dosego ciljev, skupnost telesne in duševne vzgoje, velik razloček med športom in vsestransko sokolsko vadbo, pomen narodnega vzgajališča, telovadnice, izražajoč željo, da se snide tam ves narod, medsebojno se vsposodujajoč in izpopolnjujoč v sokolskih čednostih: požrtvovalni ljubezni do naroda in svobode, vztrajnosti, nesebičnosti in bratskem demokratizmu. Sokolska vzgoja v telovadnici je poklicana telesno, duševno in nravstveno vzgojiti narod do najvišje popolnosti in ga vsposobiti za bojevnika, kateremu je že odločena usoda: ostati, živeti in zmagati. In to hočemo, za to si hočemo pridobiti pogoj in pravico.

Na naslov poštno uprave v Trstu. Vprašamo tem potom, kdaj se bo slavnosti poljubilo obvestiti poštno urade, da je narodni kolek „Ptuj“ zopet dovoljen? Na postah namreč — kakor se nam poroča — imajo še vedno obvezne dolžnost, konfiscirati vse, kar je kolkovano z narodnim kolekom „Ptuj“.

Klerikalni list „Demoljub“ v svoji številki z dne 3. t. m. hvali in priporoča nemško „Kranjsko šparkaso“ v Ljubljani, v kateri so gospodarji najzagrizenejši nemškutarji ter puje slovenske hranilnice, ki so v rokah slovenskih naprednikov. Brez pripombe!

Naberl. Na Prevojih pri Lukovici je bilo 12. t. m. potrjenih 40 in 14. t. m. pa 41 mladeničev pri vojaškem naboru.

«Legionarji» se predstavljajo v Narodni Citalnici v Kranju dne 2. aprila ob 1/2 9. uri zvečer in dne 3. aprila ob 8. uri zvečer. V «Legionarjih» nam je podal Govekar ljudsko igro, ki učinkuje s privlačno silo na najširše ljudske mase. Snov je vzeta iz časa Napoleonovih (koalicijskih) vojsk koncem 18. in začetkom 19. stoletja. Glavno dejanje, ki pa se mestoma čisto izgubi v stranskem, predstavlja trojica: Lavra, Ferdinand in Brnjač. Za ljubezen Lavre, preproste pisarjeve hčere, se poganjata inženir Ferd. Basaj in vojni komisar Brnjač. Kljub Brnjačevi nasilnosti se Lavra, kateri stoji na strani zvesta prijateljica Ana, naposled odloči za Basaja. V času njune zaroke odhajajo spodnjestajerski akademiki na boj v Italijo. Tu vplete pisatelj v igro osebo strahopetno-navdušenega patrijota krojača Ježa, ki se tudi hoče pridružiti legiji akademikov. Naloga te osebe je razvedriti občinstvo s svojim patrijotizmom na eni in s svojo strahopetnostjo pred svojo ženo Barbko, ki prepreči njegove nakane, na drugi strani. Jež tudi prinese zaročencema usodepolno novico o tatvini v pisarni regimenta Siembschen. Krivda pade na Basaja, Lavrinega ženina. Vse te spletke so plod Brnjačevih intrig, ki se bliža Lavri kot velikodušen tolažnik, jo slednjič prepriča o Basajevi krivdi in jo zapelje. Ferdinand pa mora, davi nedolžen, trpeti kazen, odide pa tudi z oddelkom kaznjencev na italijansko bojišče, kjer obupan išče smrti — a zaman. Tudi korenjak Jež ubegne svoji Barbki in najde po dolgem tavanju svoje rojake, ki ga veselo vzprejmo. Na bojišču se pokaže ves njegov zajčji pogum. Kakor lev pa plane v boj Ferdinand in pade težko ranjen, dočim ubegne Brnjač na francosko stran. — Mine leto dni. Legionarji so se vrnili, a vrnil se je z njimi še nekdo — Ferdinand, ki si je sam ugrabil prostost. Obišče Lavro, ki je pa bolna na smrt. Še enkrat vzplamti njuna ljubezen, a le za trenotek, kajti Lavro so težki udarci usode popolnoma potrli in ona umre v navzočnosti svojega ljubljence, ki priseže svojim sovražnikom grozno osvelo. — Pevske točke je prav ljubko uglasbil Viktor Parma. Gotovo so «Legionarji» velikega pomena za razumevanje «Rokovjačev», ker tvorijo nekaj uvod vanje.

Železnica Polzela-Hotnik. Železnični minister Wrba je zagotovil nekemu odposlanstvu, ki se je oglašilo pri njem pod vodstvom barona Abfaltrerna, da se hode ta proga kakor njeno nadaljevanje do Kamnika gradila na državne stroške.

Smarjetna gora pri Kranju. Pomlad prihaja v deželo. Kako rad se človek pridruži pesniku, ki pravi: Za mano ostani, o mesto! Z veselo te dušo pustim. Čez polje, čez hrib in čez cesto, od kraja do kraja hitim. Kranjska okolica se ponaša z množico lepih izprehodov in izletov. Prizdi nam pa vsak, da ga ni spomladi prijetnejšega in hvaležnejšega izprehoda kakor je oni na Smarjetno goro. Zložna pot med smrekami, kjer se človek navzije zdravega zraka, svatovske pesmi ptic (tašica, krivokljun, škinkovec, gavgarca itd.), proste telovadne vaje veveric brez vstopnine, ob stezi dišeče vijolice. Kaj hoče še človek lepšega! Ko prideš na vrh, pa ta nebeško lep razgled in v gostilni izvrstna postrežba: rujni bizejlec, peneci se rizling, ukusno mengeško pivo, fin sir, sveže salame, pristne domače Kodelačeve klobase ter izvrsten domač črn kruh od France v Rožni ulici. Priporočamo gostilno na Smarjetni gori kakor tudi izprehod nanjo. Omenjamo, da nekateri rodoljubi v kratkem popravijo in markirajo tudi lepo pot iz Rakovice na goro. — Smarjetna gora je jako ugodna točka za šolske izlete. Ako se par dni prej piše, dobi mladina tudi obed. Gostilničar je: Janez Blaznik.

Slovenske bralno društvo v Železnikih priredi v nedeljo, dne 3. aprila 1910 v prostorih gosp. G. Thalerja predstavo: Občinski tepček.

Burka s petjem v treh dejanjih. Po igri prosta zabava. Začetek ob 4. uri popoldne. Vstopnina: Sedeži I. vrste 1 K, II. vrste 60 vin., navadni prostor 30 vin. Kdor se želi pošteno zabavati, naj pride, žal mu ne bo. Zato jamči in vabi k mnogobrojni udeležbi odbor.

Vsled prepira s sinom skočil v vodo. Minulo soboto med četrto in peto uro popoldne je našel pastir Anton Trebar iz Britofa v Kokri pod Zabretovo tovarno plavajoče truplo moža. Posesnik Lorenc Zmrzlikar je takoj tekel k potoku ter spoznal v mrtvecu 66 let starega Janeza Drempatiča, užitarja v Predosljih. Po ljudski govorici je Drempatič, po domače Trebar, sam skočil v potok, to pa zaradi domačega prepira, ki se je vnel med njim in njegovim sinom. Malo prej ga je videla neka deklica ob bregu Kokre semintja hoditi. Pri mrtvecu se je našla hranilna knjižica z vlogo 263 K 14 v., mošniček s 14 kronami, nož, dva ključa, rožni venec in nekaj drugih reči. Truplo so prepeljali na njegov dom.

Nabiralniki v oskrbi podružnice družbe sv. Cirila in Metoda so donesli družbi v mesecu sušcu naslednje: kavarne Jäger K 29, Narodna K 23 40, Geiger K 20 30, gostine: Nova posta K 21 26, Beksel K 20 31, Mayr Mavrilij K 12 88, Jereb K 10 60, Jezerski K 7 46, Jožar K 5 56.

Prostovoljno gasilno društvo v Begunjah priredi v ponedeljek, 28. marca 1910 v Gasilnem domu gledališko predstavo s petjem. Spored: Petje. Nemški ne znajo. (Burka v enem dejanju.) Starinarica. (Veseloigra v enem dejanju.) Začetek ob pol 8. uri zvečer. Vstopnina: Sedeži I. vrste 1 K 20 v., sedeži II. vrste 80 v., stojišča 40 v. Čisti dohodek je namenjen za društveno blagajno. K obilni udeležbi vabi odbor.

Konjarska zadruga v Lescah je imenovala na občnem zboru častnim članom gospoda Antona Čopa, c. kr. dvornega svetnika v poljedelskem ministru na Dunaju, in gosp. Josipa Ableitingerja, c. kr. podpolkovnika in načelnika žrebčarskega oddelka v Gradcu.

Živinorejska zadruga se je osnovala v Poljanak nad Skofjo Loko. Gospod deželni mlekarški in živinorejski nadzornik Legvart je pri tej priliki predaval o pomenu zadrug in o živinoreji.

Pomočniški zbor obrtne zadruge na Bledu ima občni zbor na dan 28. marca t. l., to je na velikonočni ponedeljek v prostorih hotela Evropa na Bledu ob 2. uri popoldne. Dnevni red: 1. Volitev načelnika in odbornikov za pomočniški zbor. 2. Volitev 34 odposlancev za občni zbor zadrugne bolniške blagajne na Bledu. 3. Posvetovanje o zadrugnem delovanju. 4.) Razni nasveti.

Pevsko in bralno društvo „Triglav“ v Radovljici priredi na belo nedeljo, dne 3. aprila 1910 v dvorani g. R. Kunstlja burko s petjem v treh dejanjih. Moč uniforme. Spisal Jakob Štoka. Vglasbil H. O. Vogrič. Začetek točno ob 8. uri zvečer. Vstopnina: Sedeži 1 K, stojišča 60 h. Igra se za izpopolnitev odra. Po igri godba in ples.

Droblj z Gorenjskega. Ustanovni shod podružnice Kranj „Zveze jugoslovanskih železnicearjev“ se je vršil minulimi prazniki v Kranju v kolodvorski restavraciji. — V Moravčah so pri občinskih volitvah zmagali klerikalci. — Moravska trirazredna ljudska šola se s prihodnjim šolskim letom razširi v štirirazrednico. — Pri občnem zboru bohinskega Sokola je bil izvoljen za starostar Mijo Groboček, za podstarosta pa Ivan Mincinger. — V Stari Loki so pri občinskih volitvah lahko zmagali klerikalci, ker naprednjakov ni bilo na volišče. V tretjem razredu je volilo 163, v drugem 68, v prvem 12 volilcev. Za župana je bil zadnjič izvoljen vnovič Gašpar

Triler. — Po Gorenjskem zadnje tedne straši neki Pogačar, iz Cerkljan pri Kranju doma, ki je ušel iz zaporov deželnega sodišča celovskega. Tatvine in vlomil po župniščih in drugod vodijo od Celovca proti Ljubljani in takoj se je sklepalo, da je to Pogačarjevo delo. Pravijo, da so ga videli tudi v Kranju, ko je na zidu kranjskega rotovža pisal razglednico. Pogačar je srednje, bolj močne postave, resnega, simpatičnega obraza, črnih las in postrizenih brk.

† **Demonstracije za malorusko univerzo v Lvovu.** V ponedeljek je udrlo kakih 300 maloruskih dijakov na poljsko univerzo v Lvovu, in prisililo prof. Dalinskega, da jim je prepustil dvorano, v kateri je predaval. Nato se je vršil shod, na katerem je dijaštvo najostreje protestiralo proti temu, da se hoče ohraniti nedotaknjen poljski značaj livoške univerze. Zahtevalo je tudi takojšnje ustanov maloruske univerze. Po shodu so priredili demonstracijo po raznih ulicah.

† **Velika nesreča.** Na wisbeški križadi sta trčila londonski ekspresni vlak in en avtomobil skupaj. Avtomobil je popolnoma razdejan. Lastnik njegov, Pahner, mrtev, sofer pa teško ranjen. Velike planke so zakrivilo, da ni videl ne ekspresni vlak avtomobila, ne ta ekspresnega vlaka.

Dober tek je dobra stvar,
Zanemarjaj je nikar!
Dober tek imaš vsak dan,
Ako vživaš

Najboljši želodčni liker!
Sladki in grenki.

Ljudska kakovost liter K 2-40.
Kabinetna kakovost „ „ 4-80.
Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano.

10-20 mark dnevno

in več zaslužijo pri nas dame in gospodje vsakega stanu. Nikako pisemno delo. 94 3-1

**Bančna trgovina „Confidentia“
Lugano-Magliaso, Švica.**

Tvrška „MERKUR“ :: Peter Majdič v Kranju

priporočja

traverze, železniške šine, Roman-
in Portland-cement ter vse druge
stavbinske potrebščine.

Najnižje cene.

Najnižje cene.

Mrtva roka v Avstriji.

Znani profesor Wahrmund je zadnji teden v Inozemstvu na shodu »Svobodne šole« predaval o premoženju »mrtve roke« v Avstriji. Izvajal je, da na vsem področju avstrijskega cerkvenega prava ni snovi, ki bi bila bolj zamotana in nejasna kakor vprašanje cerkvenega lastniškega prava. Iz za- ziansko-jozefovske dobe so se uveljavljale različne struje in ustvarjale norme, ki se nikakor ne daje združiti. Oblasti so storile, kar se moglo, da so se bolj zamotale vso reč.

Vpričo tega položaja nikakor ni misliti, da bi se podala popolna slika cerkvenega premoženja. Vendar je pa mogoče, na podlagi točnih statističnih podatkov pokazati, kako silno se je cerkveno premoženje v Avstriji pomnožilo iz druge polovice 19. stoletja in potem se šele lahko vpraša, če so se s tem izrednim pomnoževanjem tudi vestno izpolnjevale v zakonih vtemeljene dolžnosti.

Stanje cerkvenega premoženja pred letom 1880 je bilo sledeče:

	Leta 1845	Leta 1880
	forintov	forintov
Stolne cerkve	538.252	641.815
Škofjske menze	6.975.854	5.798.897
Stolni in kolegialni kapiteljni	837.296	1.056.006
	1885	1880
Župne cerkve	30.718.911	93.426.156
Kuratne prebende	10.904.943	100.386.602
Samostani	12.268.196	89.927.565
Semenišča	534.498	2.920.291
Drugi objekti	30.908	346.530

Skupno aktivno premoženje cerkve je znašalo leta 1835 54.410.720 for. leta 1880 295.513.770 » Naraslo je za 241.103.050 »

Pasivno premoženje je znašalo leta 1835 2.707.529 for. leta 1880 9.819.685 » naraslo torej za 7.112.146 »

Od leta 1880 do 1900 se je aktivno premoženje cerkve tako izpreminjalo:

a) Katoliške katedrale:
leta 1880 641.815 for.
leta 1900 7.442.973 K
Naraslo je v 20 letih za 6.159.342 »

Pasivno premoženje je od leta 1890 do 1900 naraslo od 16.560 for. na 55.439 kron.

b) Škofjske menze:
leta 1880 5.798.897 for.
leta 1900 62.991.902 K
Naraslo za 51.394.108 »

Pasivno premoženje je v istem času naraslo od 248.897 for. na 1.224.951 kron.

c) Stolni in kolegialni kapiteljni:
leta 1880 1.056.006 for.
leta 1900 41.468.138 K
Naraslo za 39.356.126 »

Pasivno premoženje je naraslo od 7495 for. na 2.040.778 kron.

d) Župnije in druge cerkve:
leta 1880 94.426.156 for.
leta 1900 262.085.280 K
Naraslo za 73.832.968 »

Pasivno premoženje je padlo v istem času od 4.347.929 for. na 5.053.766 kron.

e) Kuratne prebende in drugi beneficiji:
leta 1880 100.308.602 for.
leta 1900 208.205.543 K
Naraslo za 7.432.339 »

f) Samostani:
leta 1880 89.927.565 for.
leta 1900 193.229.924 K
Naraslo za 13.374.794 »

Pasivno premoženje je padlo od 4.241.396 for. na 7.425.752 kron.

g) Semenišča:
leta 1880 2.920.291 for.
leta 1900 13.128.110 K
Naraslo za 7.287.528 »

Pasivnega premoženja je bilo leta 1880 14.265 for., leta 1900 pa 155.772 kron.

Skupno aktivno premoženje cerkve je znašalo: leta 1880 295.513.770 for. leta 1900 813.612.301 K Torej je naraslo v dvajsetih letih za 222.584.761 kron.

Leta 1900 je imela cerkev skupnih dohodkov 60.763.818 K izdatkov pa 35.521.373 » torej prebitka 25.242.445 » v enem letu.

Profesor Wahrmund je konstatiral, da cerkev ne izkazuje svojega pravega premoženja, ki se v Avstriji lahko ceni na 3 do 4 milijarde.

V svetem pismu se nekje govori o zakladih, ki jih rja in moli žr. Kristus je učil, naj se ne nabirajo tako zakladi. Ampak to stoji le v evangeliju.

Kuharsko knjigo zastonj

72 43 3-3

dobi vsakdo po pošti pri Prvi kranjski tovarni testenin v Jl. Bistrici.

Klanje na Turčkom. »Morgenpost« poroča iz Aten: Za nekaj dni sem je javno mnenja razburjeno vsled turskih grozovitosti v Macedoniji in Epiru. Kristjani, ki so pribežali čez mejo, pripovedujejo strašne stvari o počenjanju turskih vojakov, katerih so polne vse vasi. Povsod že zapirajo po navodilih novega četniškega zakona, katerega se turski parlament ni niti odobril, km. te in jih skušajo z groznimi mukami prisiliti, da bi kaj izpovedali proti gotovim, Turkom neljubim osebam. V vasi Zenico so žgali nekemu kmetu z gorečim železom roki in nogi, da bi izpovedal o eksistenci neke vstaske čete, katera niti ne eksistira. V Epiru so siloma naselili na stotine turskih rodbin iz Bosne in Hercegovine ter izgnali domače prebivalstvo. Razburjenje vsled teh dogodkov raste od dne do dne.

SODBA

Izkušene gospodinjice!

Kathreiner Kneippova sladna kava je vsakdanja pijača, katera povečuje delavno moč mojega moža in mu ohranja dobro voljo. Otroci uspevajo dobro in v gospodinjstvu si precej prihranim. Vrhtega nam ta kava vsakdan čudovito tekne.

KINEMATOGRAF!

V dvorani hotela »Nova Pošta« v Kranju.

V soboto nov spored.

Vzpored od 19. do 23. marca:

Gualior, mesto v angleški Indiji.

(Posnetek po naravi.)

Čudesni Branino.

(Fantastična slika.)

Lepa Arlesiana.

Velika historična drama slavnega pisatelja Alfonza Daudeta ki jo predstavljajo v Arlesu vsi umetniki gledališča Odeon

Zgodovina para čevljev.

(Smešno.)

Več povedo lepaki.

K obilni udeležbi vabi najuljudneje

ravnateljstvo.

Revizorji na državni železnici dobe posebne znake, da se bodo poznali. Ta znak bo iz posebnih kovine — uradne osebe ga bodo nosile samo pri opravljanju svojega posla — kaže krilato pero z dvema trakovoma in latinskimi napisom »revizor«.

Franz Omersa v Kranju prodaja dobre in po ceni železno in žepni cerijsko blago, vilite kotie Maria Zell, orodje za obrt, gospodinjstvo in kmetijstvo, sveže seme, travnato, detelje, lucerne, in domače.

Pozor!

Izšla je knjižica »Cerkovne pristojbine ali štolnina« z dodatkom »Kako se določa kongrua?« Cena 30 vin.; po pošti 40 vin. Dobl se v fiskalni lo. Pr. Lampreta v Kranju.

Kdor se hoče poučiti o cerkvenih pristojbinah, naj seže po tej knjižici!

5 kg žgane kave franko na vsako postajo

41 10-8

za kilogram

Brasil-mešanice, jako dobre K 3-
Zajutrek-Melange, fini okus 3-40
Central, nežne, fine 3-60
Karlsbader-Melange, močne, fin aroma 4-
Dunajske Arabia-Spezialitete, jako priljubljene mešanice 4-40

razpošilja po povzatju

»Arabia«, Import kave in čaja

Dunaj III/2, Untere Viaduktgasse Nr. 35.

Kavarne, restavrant, inštitut, zavodi dobe prednostno ponudbo

Nikoli več!

ne menjam z mojim milom, odkar imam v rabi Bergmannove »Steckenpferd«-lijino mlečno milo (Znamka »Steckenpferd«) od tvrdke Bergmann in Ko., Tesin ob L., ker je edino to milo najbolj učinkujoče vseh medicinskih mil proti solnčnim pegam, kateri tudi v dosegu lepega, mehkega in nežnega tinta. Komad po 80 vin. se dobi po vseh lekarnah, drogerijah in trgovinah s parfimerijami i. t. d.

55 40-7

Velikanska zaloga slamnikov

vsake vrste po tovarniški ceni prodaja

Anton Adamič
KRANJ :: Glavni trg.

Preklic.

Podpisani Franc Rozman preklicujem vse razžaljive besede, katere sem govoril čez Franceta in Frančiško Perčič in se mu zahvaljujem, da je odstopil od tožbe.

Prebacevo, 25. marca 1910.

Franz Rozman.

SINGER

šivalni stroji
za vse le mogoče šivalne namene.

Dobe se v vseh naših prodajalnah.

SINGER Co., akcijska družba
šivalnih strojev. 85 42-2

Podružnice povsod. Podružnice povsod.
Kranj št. 53, nasproti c. kr. pošte.

Popolnoma varno in najbolje naložite svoj denar v

Kmečki posojilnici v Ljubljani

(nasproti Figovca :: v lastni hiši :: Dunajska cesta.)
Kmečka posojilnica v Ljubljani podpira kmetovalce in je pravi kmečki denarni zavod.

Vloge se obrestujejo po 4 1/2 %.

II V kmečki posojilnici je naloženo že nad 15 milijonov kron. II

Rezervni zaklad čez 800.000 kron.

Za varnost pa še neomejeno jamči nad 3000 članov.
Kmečka posojilnica je edin slovenski denarni zavod, ki je vpeljal hišne nabiralnike vlog. 26-7

Kmečka posojilnica sprejema hranilne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar.

5500

notarsko over. izpričeval zdravnikov in privatnikov dokazuje, da odstranjujejo

Kaiserjeve 58 24-5

prsne karamele s tremi jelkami

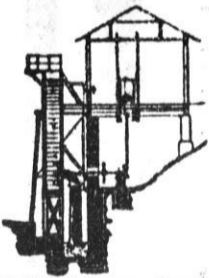
kašelji

hrupavost, zaslišenost, katar, krčeviti in hrupavi kašelji najboljše. Zavoj 20 in 40 vin. :: Doza 60 vin. Dobi se pri H. Roblek, lekarna, Tržič.

G. Tönnies

v Ljubljani 52-47 89

tovarna za stroje, železo in kovinolitarna priporoča kot posebno kage in vse stroje za obdelovanje lesa. Francis-turbine osobito za žagine naprave zvezane neposredno z vratilom. Motorje za bencin in surovo olje, najcenejša gonilna sila.

Trgovsko-obrtna banka v Ljubljani

registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Uradni prostori: Šelenburgova ulica (pri „Maliču“).

Vplačani deleži K 101.880.

Sprejema vloge na knjižice ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga po 4 1/2 %; rentni davek plača zadruga sama.

Sprejema vloge na tekoči račun; na zahtevo dobi stranka čekovno knjižico.

Daje posojila na najrazličnejše načine.

Ravnotam

Menjalnice: Zamenja tuj denar, prodaja vsakovrstne vrednostne papirje, srečke i. t. d. Nakazila v Ameriko Eskomptira trgovske menice.

Preskrbuje vnovčenje menice, nakaznic, dokumentov i. t. d. na vsa tu- in inozemska tržišča.

Izdaja izkaznice. 10 12-11

Vsa pojasnila se dobe bodisi ustmeno ali pisмено v zadrugi pisarni.

Uradne ure vsak dan dopoldne od 9. do 12. ter popoldne od 3. do 5.

P. n.

Najljudneje naznanjam slavnemu občinstvu mesta Kranja in okolice, da bom otvoril

s 1. aprilom v Kranju št. 170
sedlarsko, tapetniško in pleskarsko delavnico.

Delo se izvršuje točno in ceno.

Slavnemu občinstvu se najljudneje priporočam

Peter Kobau
sedlar, tapetnik in pleskar.

91

Matija Ažman mizar : Kranj 123

nasproti klobučarja Ovčjaka

naznaja slavnemu občinstvu, da je prevzel obrt Mihaela Pantarja v Kranju

za izdelovanje mrtvaških krst

ker je bila hiša onega prodana.

92 4-1

Krste se dobe vsakovrstne in po najnižjih cenah.

Modni salon :: Ivana Schiller

Ljubljana Sv. Petra c. 31 priporoča lepo izbiro damskih, dekliških in otročjih klobukov. Popravila točno in ceno. Žalni klobuki vedno v zalogi.

8-11 18

Keil-ov lak

najboljši lak za tla iz mehkega lesa

Keil-ova bela prevlaka (glazura) za umivalne mize 90 v.

Keil-ova pasta za čevlje po 80 v.

88 6-2

Keil-ov lak za zlatenje okvirjev 40 v.

Keil-ovo leščilo za pode 90 v.

Keil-ov lak za klobuke v različnih barvah.

ima vedno v zalogi trdka **Franc Dolenz v Kranju.**

Črnomelj: Anton Zurec.

Idrija: Valentin Lapajne.

Kamnik: Ed. Hajek.

Kočevje: Franc Ley.

Ljubljana: Leskovic & Meden.

Novo mesto: I. Picek.

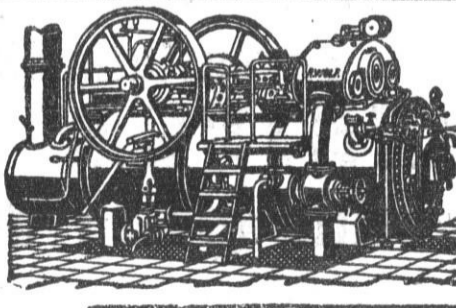
Postojna: Anton Ditrich.

Radovljica: O. Homann.

Škofja Loka: M. Zigon.

Zagorje: Rih. E. Mihelčič.

Line 1909: zlata kolajna najvišje priznanje

R. Wolf Magdeburg Buokau

Filialka Dunaj, Dunaj III, Am Heumarkt 21

Vozeči in stoječi polnoprarni in patentirani

lokomobili na vroči par

z 10 do 800 konjskih sil.

Najbolj gospodarski, najtrpežnejši in najsigurnejši stroji na moč za

249 26-12

use industrijske in gospodarske obrate.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Delniška glavica K 3.000.000 K.

Stritarjeva ulica št. 2

Rezervni fond K 400.000.

Pedružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu in Sarajevu.

Priporoča promese na 4% ne Tiske srečke po 8 kron, žrebanje dne 1. aprila t. l., glavni dobiček 180.000 K.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih 4½%. 73 52-3

Ljubljana **Gričar & Mejač** Ljubljana
Prešernova ulica št. 9 Prešernova ulica št. 9

uljudno naznanjata, da je zaloga za pomladansko sezono tako v oblekah za gospode in dečke kakor v konfekciji za dame popolna in se priporočata za prav obilen poset, zagotavljajoč točno in solidno postrežbo.

71 6-3

Najbolj varno naložen denar v celem političnem kranjskem okraju!!

Mestna hranilnica v Kranju

obrestuje hranilne vloge po

7 26-7

Splošni rezervni zaklad (lastno premoženje) nad **246.000 kron.**

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje hranilnica iz lastnega. Narasle in nedvigljene vložne obresti pripisuje h kapitalu vsakega pol leta — to je dne 30. junija in dne 31. decembra — ne da bi bilo treba vlagateljem se zglasati radi tega pri hranilnici.

4%

Za varnost hranilnih vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina Kranj z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo. Da so hranilne vloge res varne, priča zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev ter župnišča cerkveni denar.

Koncem leta 1909: Stanje hranilnih vlog nad 4.550.000 kron, posojil na zemljišča 2.960.000 kron ter posojil občinam 484.000 kron.

Hranilnica posoja na zemljišča po 5% na leto in na amortizacijo v 36 letih, tako da na primer dolžnik v teku 36 let popolnoma poplača posojilo 100 kron z obrestmi vred, ako plačuje vsakega pol leta po 3 krone.

Ta najstarejši denarni zavod v Kranju uraduje na rotovžu vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne, ob smanjih in tržnih dneh pa tudi od 2. do 4. ure popoldne.

Sprejemajo se tudi vložne knjižice drugih hranilnic in posojilnic kot gotov denar. ne da bi se prekinilo obrestovanje.

Raznovrstno blago za ženske in moške obleke, pa tudi že narejene obleke za otroke in odrasle prodaja v veliki izberi po zelo nizkih cenah

novoustanovljena trgovina
J. PFEIFER („pri Fajfarju“)
v Kranju (poleg Jahačeve gostilne).

68 3-6

Velika izber klobukov!

Slovencl, ne zablte družbe
SV. CIRILA IN METODA!

Samo
MINLOS^{OV} PRALNI PRAŠEK

KAKOR EN MOŽ SE GA DRŽE MILLIONI.

je oni, o katerem pravi znani in odlični kemik milne industrije, gospod dr. K. DEITE v Berlinu, da ima veliko pralno moč,

večjo nego milo ali milo in soda ne da bi kvaril perilo. 32 14-9

Minlos^{OV} pralni prašek je torej najboljši

kar se more rabiti za pranje perila. varuje v največji meri perilo, je poceni in daje blišččo beloto ter je popolnoma brez duha.

Zavitek 1/2 kg stane samo 30 vin.

Dobiva se v trgovinah z drogerijami, kolonijalnimi blagom in milom.

Na debelo!

L. Minlos, Dunaj, I. Mülkerbastel 3.

Zlate svetilnje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najboljše kosmetično
zobočistilno
sredstvo

Seydlin

Izdelovatelj
O. Seydl

Ljubljana, Spital.-Stritar. ul. 7

42 82-12
dobi se
v
lekarah
in
šivalnik

Šivalni stroji in kolesa

Tovarniška zaloga 49 52-8

Iv. Jax-a v Ljubljani

Dunajska cesta 17

priporoča svoje najbolj priznane

šiv. stroje in kolesa

Ceniki na zahtevanje zastoj.

Glinaste peči 188 52-40

štedilnike, banje za kopeli, kakor tudi kipe, vaze in druge glinaste izdelke v vseh barvah, trpežne in cene priporoča

Avgust Dreise

prva in največja tovarna peči in glinastih izdelkov v Ljubljani.

Električna gonilna sila.

Tovarna eljnatih barv, laka in firneža

Brata Eberl 212

črkoslikarja, lakirarja, stavbena in pohištvena pleskarja

Ljubljana Miklošičeve ulice 6, nasproti hot. Union

Ustanovljeno 1842. Telefon 154.

52-29

Josip Pogačnik v Radovljici

krojaški mojster

Odlikovani 1909 na razstavah v Londonu in v Parizu s prvim darilom: častno diplomu, velikim zlatim častnim križcem in veliko zlato kolajno.

priporoča cenjenemu občinstvu

svojo delavnico v izdelovanje vseh vrst oblek za gospode, uradniških uniform, salonskih, turistovskih in lovskih oblek ter ogrinjal.

Vedno bogata zaloga angleškega, francoskega in brnskega sukna. — Naročila se izvršujejo po najnovejšem kroju točno in ceno ter se sprejemajo popravila.

Specijalist v izdelovanju frakov in salonskih sukenj.

Zajamčena je vestna izvršitev naročenega dela natančno po meri in izbranem kroju ter po želji naročnika. — Kdor si želi nabaviti elegantne, fine, obenem trpežne in vsem zahtevam ustrezajoče obleke, naroči si jih naj pri tej tvrdki in postal bo stalen naročnik. 86 52-3

Vina

štajerska, dolenska, goriška, vipavska, istrijanska, dalmatinska, jamčeno pristna

ponuja po skrajno nizkih cenah

zadruga

282 52-17

Agro-Merkur

r. z. z. o. z. v Ljubljani.

209 52-31

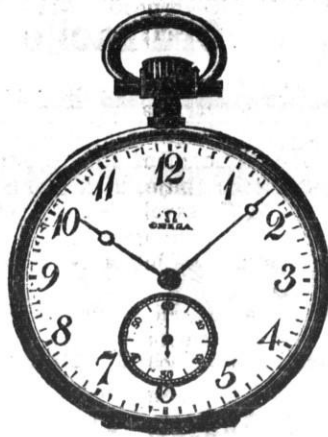
Največja trgovina na Gorenjskem.

Rudolf Rus

urarar v Kranju

Ravnokar je izšel velik cenik z najlepšimi novostmi, katerega na željo pošiljam vsakomur brezplačno

Ustanovljeno leta 1885.

Martnova cesta 20

Postajališče električne cestne

R. Lang

Martnova cesta 20

železnice pri šentpeterski cerkvi. 126-35

LJUBLJANA :: Zalagatelj društva c. kr. avstr. drž. uradnikov.

Bogata zaloga pohištva vsake vrste v vseh cenah. Ogledala, slike v vseh velikostih.

Popolna oprava za vilo. Špeciialteta: Gostilniški stoli.

Pohištvo iz železa, otroške postelje in vozilki po vsaki ceni.

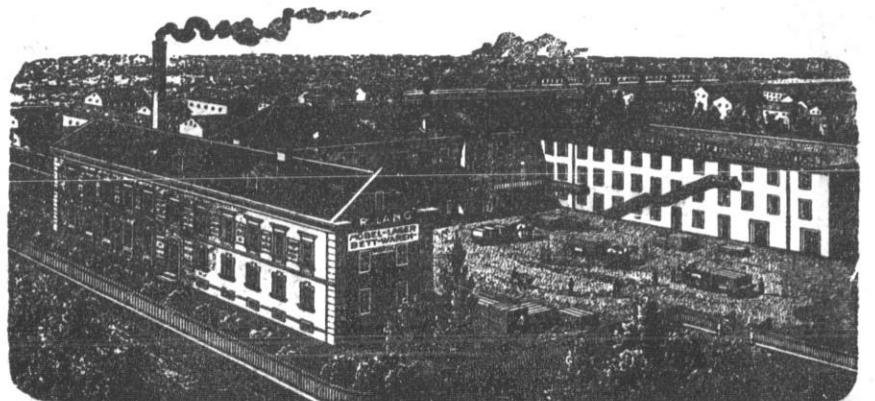
Modraci iz žilnatega omrežja, afričanske trave ali žime, prve vrste vedno v zalogi.

Za spalnico od 180 gld. naprej. Divan z okraski.

Oprave za jedilne sobe, salone, pred-sobe, cele garniture.

Za sobo; postelja, nočna omarica, o-mivalna miza, ob-šalnik, miza, sten-sko ogledalo.

Špeciialteta v ne-vestnih balah. Veliki prostori, pri-tiljno in v I. nad-stropju. Čudovito poceni za hotele, vile in za letovišča 52 gld.

Kamnoseški izdelki iz marmorja za cerkvene in pohištvene oprave, spominki iz marmorja, granita ali sijenita, apno živo in ugašeno se dobi pri

Alojziju Vodniku Ljubljana
Kolodvorska
kamenarskem mojstru = ulica =

Konc. zobarski atelje
ni več v Kranju
od sedaj nadalje samo v
Ljubljani Stritarjeva ulica 7.
Konc. zobotehnični atelje
O. Seydl

44 52-12

Novost!

Izšla je zelo zanimiva brošura:
Schul- und Kulturelend in Krain.
Ein Beitrag zur Frage der slovenischen Universität. — Von einem Slovenen.
Cena 60 vin., po pošti 70 vin. — Dobiva se v tiskarni v Kranju.

JOS. WEIBL

J. Spreitzerjev naslednik
LJUBLJANA,
Slomškova ulica št. 4.
Stavbeno-umetno in konstrukcijsko ključavničarstvo.
Žično omrežje na stroj, ograje na mirodvoru, obmejno omrežje, večna vrata, balkoni, verande, stolpne križe, štedilnike i. t. d.
Specijaliteta: 76 52-2
valjični zastori (Rollbalken).

Loterijska srečka dne 19. marca t. l.
Gradec 64 90 41 66 63

Avstrijska specialiteta

I. vrste so svetovnoznani 87 12-2
Maršcerjevi šumeči limonadni bonboni
(z okusom malin, citrone, jagod, češnje in Waldmeister)
v svrhu priprave izvrstne brezalkoholne pijače.

Edino pristni
s to varstveno
znamko.

Edino pristni
s to varstveno
znamko.

Dobe se povsod, kjer so nalepljeni tepaki s to znamko. Tudi vsak bonbon ima to znamko. Letna poraba več nego 60 milijonov komadov. Lu-sin, parfimirano dihanje. Klairon, najfinejša delikatesa sveta. Bouchees à la Reine. Peppermint-Losen-družba. Vseh vrst mleka in čokolad za kuhanje izvrstne kakovosti priporoča Prva češka akc. dr. orient. sladkornih in čokoladnih tovarn na Kraljevih Vinogradih prej
A. MARŠNER
Glavna zaloga na Dunaju: Josip Katz, VI., Theobaldgasse 4.

75 26-3

Prva tovarna

TOKAJSKEGA KONJAKA

naznanja s tem p. občinstvu, da je njen destilat za mesto Kranj, Škofjo Loko in Tržič pri gosp.

F. Dolenzu v Kranju

depozitirala, ter ima izključno samoprodajo le tvrdka Dolenz. Steklenice za pokušajo so po 40 vin. in se dobijo pri g. Dolenzu.

: Edini :

zobozdravniški in zobotehniški atelje

v Kranju dr. Eduard Globočnik

v isti hiši, kjer je lekarna.

Umetni zobje se izgotove v enem dnevu, popravila v nekoliko urah, začasna popravila takoj. Vsa tehnična dela oskrbuje preizkušen zobotehnik, Solidno delo.

Ordinacije vsak dan, tudi ob nedeljah. 220 52-29

POSOJILNICA V RADOVLJICI

registrovana zadruga z omejenim poroštvom

Rezervna zaklada
iznaša:

K 92.000

s podružnico na Jesenicah

sprejema hranilne vloge od vsakega in jih obrestuje po

Denarni promet
v letu 1908:

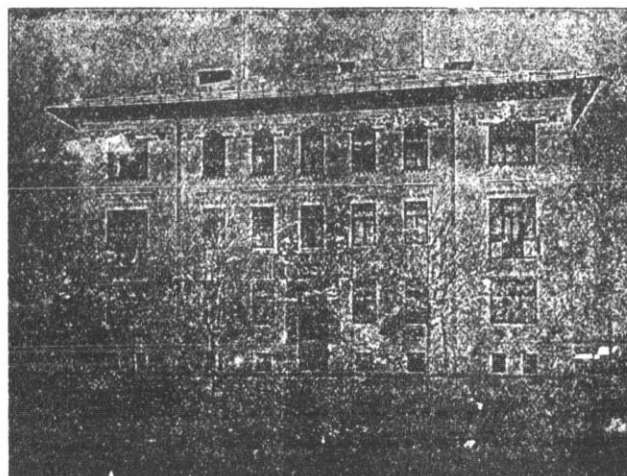
K 5.000.000

4 1/2 %

brez odbitka rentnega davka. Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se pretrgalo obrestovanje.

Posojila

se dajejo na vknjižbe brez amortizacije po 5 1/4 % ali z 1 % amortizacijo, na menice pa po 6 % :: Eskomptirajo se tudi trgovske menice.

Posojilnica sprejme tudi vsak drug načrt amortizacijskega dolga.

Uraduje se v centrali in v podružnici

vsak dan od 8.—12. ure dopoldne in od

2.—6. ure pop. izvzemši nedelje in praznike.

Poštno-branilnični račun centrale št. 45.867.

Podružnice na Jesenicah št. 75.299.

192-35